

KEMAN EĞİTİMİNDE ÇAĞDAŞ TÜRK MÜZİĞİ ESERLERİNİN SESLENDİRİLMESİNDE HAZIRLAYICI ALIŞTIRMALARIN ETKİLİLİK YÖNÜNDEN İNCELENMESİ¹

Gökalp PARASIZ²

Aytekin ALBUZ³

Öz

Bu çalışmada, keman öğretiminde kullanılmakta olan Çağdaş Türk Müziği eserlerinin seslendirilmesine yönelik oluşturulan hazırlayıcı alıştırmaların, etkililik yönünden incelenmesi ele alınmıştır.

Keman öğretiminde kullanılmakta olan çağdaş Türk müziği eserlerinin seslendirilmesine yönelik oluşturulan hazırlayıcı alıştırmaların etkililik düzeylerini ölçmek amacıyla, ön test-son test kontrol gruplu model kullanılmıştır. Bu modele ilişkin; kontrol ve deney grubu ortalama farklılıkları için eşleştirilmiş “t” testi uygulanmış olup; elde edilen istatistiksel verilere göre, deney grubunun aritmetik ortalamalarında anlamlı farklılıklar tespit edilmiş ve bu sonuca göre oluşturulan hazırlayıcı alıştırmaların etkililiğinin yüksek olduğu kanaatine ulaşılmıştır. Bestecilerin oluşturacakları çağdaş Türk müziği eserlerinin seslendirilmelerini kolaylaştırıcı özellikte alıştırma ve etütleri, eserle birlikte hazırlamaları ve ayrıca keman öğretimi sürecinde kullanılacak bir ders kitabı olarak eğitim ve öğretime kazandırmaları yararlı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çalgı Eğitimi, Çağdaş Türk Müziği, Keman Eğitimi

¹ Bu çalışma, Gökalp Parasız’a ait “Keman Öğretiminde Kullanılmakta Olan Çağdaş Türk Müziği Eserlerinin Seslendirilmesine Yönelik Olarak Oluşturulan Hazırlayıcı Alıştırmaların İşgörüsellik ve Etkililik Yönünden İncelenmesi” isimli doktora tezinden üretilmiştir.

² Dr. Öğr. Ü., Balıkesir Üniversitesi, Necatibey Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, gokalp.parasiz@balikesir.edu.tr

³ Prof. Dr. Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü, Müzik Eğitimi Anabilim Dalı, aytekina@gazi.edu.tr

The Analysis on the Effectiveness of Preparatory Exercises in the Vocalization of the Contemporary Turkish Music Works in Violin Education

Abstract

In this research, the preparation exercises prepared for the vocalization of contemporary Turkish music works which are used in violin teaching are examined in terms of effectiveness.

A pretest-posttest control group model was used in order to evaluate the effectiveness levels of the preparatory exercises for the vocalization of contemporary Turkish music works used in violin teaching. Related to this model; the paired “t” test was applied for the average differences of control and test group; according to the obtained statistical data, the significant differences were found in the arithmetic average of the experimental group and according to the result, it was concluded that the effectiveness of the preparatory exercises was high. As a result, it can be said that preparing the works with practices and exercises to facilitate the vocalization of contemporary Turkish musical compositions created by composers and also the presentation of the total study data as a course book that can be used in the process of violin teaching in education will be beneficial.

Keywords: Instrument Education, Contemporary Turkish Music, Violin Education.

1. Giriş

Eğitim, bireyi temel alan ve bireyin gelişim sürecindeki gerekli bilgi, beceri ve davranışları doğru biçimde kazanmasını sağlayarak, bireyi hayata hazırlamayı amaçlayan en temel yapıdır. Çalgı Eğitimi, “Çalgı çalmanın gerçekleşmesi ve çalgıdan ses üretebilmek için bireyin davranışlarında teknik ve estetik nitelikli olumlu yönde davranışlar geliştirmek amacıyla uygulanan süreçlerin tümüdür. Bu süreç içerisinde, beceriler kazanılır ve geliştirilir” (Derican, 2008: 1). Çalgı eğitimi, müzik öğretmeni adayı için çok önemli ve temel bir boyuttur. Birey, alacağı çalgı eğitiminin yardımıyla; oluşturacağı eğitim müziği dağarcığı dışında, ulusal ve evrensel düzeydeki müzik yapıtlarından derlenmiş seçkin bir dağara da sahip olacak ve en iyi biçimde mesleki yaşantısına hazırlanacaktır (Albuz, 2001: 8). Çalgı eğitimi yoluyla öğrenci; yeteneğini geliştirir, müzikle ilgili bilgilerini zenginleştirir ve müzik beğenisini yüksek bir düzeye çıkarmaya çalışır. Ayrıca çalgı eğitimi yoluyla öğrenciler müziksel işitmelerini, müzikalitetlerini, yorumculuklarını ve birlikte müzik yapma yeteneklerini geliştirip, düzenli ve disiplinli çalışma alışkanlıkları edinirler. Ulusal ve evrensel müzik sanatını çalgı eğitimi

yoluyla tanıma fırsatı bulup, izledikleri konserler ile eleştirme gücü kazanırlar (Tanrıverdi, 1997: 23). Çalgı eğitiminde kullanılacak olan eserler, enstrümanın yapısına uygun olarak belirlenmeli ve evrensel müzikler kadar ulusal müziklerimizde çalgı eğitiminde kullanılmalıdır. Öğrencilerin teknik becerileriyle birlikte müzikal becerilerinin gelişmesinde en önemli araç, çalgıya yönelik olarak yazılan eserlerdir. Öğrencilerin sözü edilen becerilerinin geliştirilmesinde, çalgıya yönelik oluşturulan dağarcığın ve bu dağarcıktan seçilecek eserin büyük önemi vardır. Çünkü öğrencilerin istenen davranışları kazanabilmeleri bu eserleri icra etmeleriyle gerçekleşecektir (Bulut, 2008: 2). Çalgı öğretiminde seçilen repertuarda değişik müzik türlerinden en uygun ve en iyi örneklerle yer veren bir anlayış geliştirerek, yerelden evrensele uzanan müzikler tanıtılmalıdır (Özen, 1996: 20). Çalgı eğitimi üzerine yapılan araştırmalar ve yazılan görüşler ekseninde, çalgı eğitiminin ulusaldan evrensele yapılması görüşü ağırlıklı olmasına rağmen, bu alanda yapılan çalışmaların yetersiz olduğu ve aynı zamanda hazırda olanların bilinmediği veya popüler olmadığı, var olan eserlerin seslendirilmesinde de güçlükler yaşandığı görülmektedir. Müzik eğitimi anabilim dallarında uygulanmakta olan çalgı eğitiminin önemli kollarından biri de keman eğitimidir. Keman eğitimine erken yaşlarda başlanması büyük bir avantajdır. Çünkü çalgıya erken yaşlarda başlayan öğrenciler bedensel davranışları, daha az bir çabayla daha kısa sürede kazanmaktadırlar. Günümüzde güzel sanatlar liselerinin sayılarının atmasına ve buradan mezun olan öğrencilerin çoğunlukla müzik eğitimi anabilim dallarını tercih etmesine rağmen, yine de ülkemizde çalgıya geç yaşlarda başlandığı kaçınılmaz bir gerçektir. “Çalgı eğitimcileri çalgı derslerinde öğrencilerin yaratıcılıklarını kısıtlamamalı, onları dersin ve eserin gerektirdiği ölçüde serbest bırakarak müziksel yaratıcılıklarını geliştirme çabası içinde olmalıdır” (Özmenteş, 2004). Keman eğitimine teknik açıdan bakıldığında gerekli olan unsurlar, bedenün doğru biçimde duruşuyla başlar, devamında kemana ve yayı doğru tutmak, kol, bilek el ve parmakları doğru konuşturmak, sol el ve sağ el teknikleri gibi temel davranışlardan oluşur.

Türkiye’de uygulanmakta olan keman eğitimi, insan doğasına uygunluk, kemanın yapısına uygunluk, Türk müziğine dayalılık, evrensel müziğe açık oluş, çağdaş eğitim ilkelerine uygunluk, Türkiye’nin somut koşullarıyla uygunluk gibi ilkelerle temellendirilirse; çağdaş, sağlıklı bir yapıya ve işlerliğe kavuşturulabilir (Uçan ve Günay, 1980: 123).

Müzik eğitimcisi yetiştiren eğitim fakültelerinde sürdürülen keman eğitimi de Batı Müziği tekniklerine, “Fransız, Alman, İtalyan” gibi keman okullarının öğretim sistemine dayanmaktadır. Bu öğretim sistemleri ile yetişen müzik öğretmenleri sağlam bir tekniğe sahip olmakla birlikte Klasik Batı Müziği icrasında

sınırlı bir düzeye ulaşmakta, Geleneksel Türk Müziği icrası konusunda tamamen eksik kalmakta, dolayısıyla kendi müziğini icra edemediği için bu müziğe ait formlar ve makamsal ezgi yapısı hakkında sınırlı teorik bilgilerle yetinmektedir (Efe, 2007: 3). Genel müzik eğitiminin önemli bir boyutu olarak yaylı çalgı (keman) eğitiminde de, her düzeyde Türk Müziği kaynaklı yeterli sayıda ve nitelikte etüt ve eser yaratılıp, teknik ve müzikal birikim sağlanmadan, Türk Halk Müziği'nin yaylı çalgı (keman) eğitiminde kullanılmasında belli bir sistemin oluşmasından ve evrensel boyutlu Çağdaş Türk çalgı müziği yapıtlarının yaratılmasından söz etmek mümkün değildir (Çilden, 2002: 262). Geleneksel müziklerimizin kendine özgü zengin makamları keman eğitimi için değerli bir malzemedir. Bu malzemeden keman eğitiminde yeterince faydalanabilmek için makamsal etüt ve alıştırmalara ihtiyaç vardır. Mevcut makamsal keman etüt ve alıştırmaları nitelik ve nicelik bakımından yeterli değildir. Batı çalma tekniklerinde olduğu gibi; halk türkülerimizin kemanla çalınma yöntemlerinin sağlam biçimde geliştirilebilmesi için, Türk Halk Müziği'nin ritimsel ve makamsal özelliklerini yansıtan, dizi, iki ses (armonik), akor vb. teknik çalışmaların da geliştirilmesi gerekmektedir (Çilden, 1982: 58). Kemanda makamsal, geleneksel müziklerimize yönelik etüt ve alıştırmalar hazırlayabilmek için hem makamsal müziklerin hem de keman çalgısının özelliklerinin incelenmesi gereklidir (Erol, 2007: 2).

Alıştırmalar ve etütler, seslendirilecek olan eserin içindeki teknik davranışların ayrı ayrı ve daha iyi çalınabilmesini sağlamak için yazılmış parçalardır. Randel (2003), belirli zorlukları dışarıda bırakarak ve uzmanlıktaki efora konsantre olarak teknik gelişim için tasarlanmış parçalar olduğunu ve tek bir etüdün genellikle tek bir teknik problem üzerinde odaklandığını belirtmiştir (Randel, 2003: 301).

Çağdaş Türk keman eğitiminin temel ilkeleri:

1. İnsanın doğasına uygunluk,
2. Kemanın yapısına uygunluk,
3. İnsanın doğası ile kemanın yapısı arasındaki uygunluk,
4. Türk müziğine dayalılık / Türk müziğinden kaynaklanırlık,
5. Evrensel müziğe açık oluşluk / Evrensel müzikle etkinleşirlik,
6. Ulusal gereklere uygunluk / evrensel ölçütlere uyarlık,
7. Türkiye'nin somut ve çağdaş koşullarıyla tutarlılık,
8. Çağdaş eğitim ilkelerine uygunluk,

9. Bütünlük, işlerlik ve geçerlik (Akpınar, 2005: II).

Hedef; kendi müziklerimizi dünyaca anlaşılabilir ve iyi bir ifade gücüyle tanıtip, Türk akımlarını evrensellik boyutuna taşımak olmalıdır (Dikener, 2009). Bu araştırmada, keman eğitiminde kullanılmakta olan Çağdaş Türk Müziği eserlerinin seslendirilmesine yönelik olarak oluşturulan hazırlayıcı alıştırmaların, etkililik yönünden incelenmesi ele alınmıştır. Çağdaş Türk Müziği keman eserlerinin hem nitelik hem de nicelik bakımından arttırılması temennisi ile birlikte, seslendirilmelerinde güçlüklerin yaşanmaması bakımından, bu eslere yönelik alıştırma ve etütlerin de sistematik bir şekilde hazırlanması beklenen bir durumdur.

2. Yöntem

Araştırma, keman eğitiminde kullanılmakta olan Çağdaş Türk Müziği eserlerinin seslendirilmesine yönelik olarak oluşturulan hazırlayıcı alıştırmaların etkililik yönünden incelenmesi ile ilgilidir. Bu nedenle araştırmayı, deneme modeli ve bu modelin içinde bulunan ön test-son test kontrol gruplu model oluşturmaktadır.

Ön test-son test kontrol gruplu modelde, yansız atama ile oluşturulmuş iki gurup bulunur. Bunlardan biri deney, öteki kontrol gurubu olarak kullanılır. Her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılır. Modelde ön testlerin bulunması, grupların deney öncesi benzerlik derecelerinin bilinmesine ve son test sonuçların buna göre düzeltilmesine yardım eder (Karasar, 2007: 97).

Bu tür bir araştırmada iç-geçerliği tehdit edebilecek tarih, olgunluk, test etme ve araç gibi kaynaklardan gelen hatalar ya da etkiler oldukça kontrol edilebilmektedir. Çünkü bu değişkenlerin deney ve kontrol gurubundaki etkileri aynı olacaktır (Kaptan, 1998: 85).

Örneklemler olarak farklı bestecilere ait 3 eser öğrenciler üzerinde sınanmak üzere önce ön test tekniği, ardından da karşılaştıkları güçlükleri gidermeye yönelik yapılacak olan çalışmaların etkililik durumunu ölçmek için son test tekniği uygulanmıştır.

Araştırmaya katılacak olan deney ve kontrol gurupları uzman görüşlerine göre belirlenmiş ve ayrıca bu guruplar oluşturulurken, Güzel Sanatlar Lisesi mezunu öğrenciler çalışmaya dâhil edilmiştir.

Uygulama öncesinde Türkiye'deki 8 üniversiteye ait güzel sanatlar eğitimi anabilim dallarındaki keman öğretim elemanlarının görüşlerine göre en çok seslendirilen 9 eser içinden, öğrencilerin lisans ve performans düzeyleri, ayrıca

eserlerin zorluk dereceleri göz önüne alınarak 3 eser belirlenmiş ve bu 3 eser 12 öğrenciye deney ve kontrol gurubunu oluşturacak şekilde dağıtılmıştır. Ön test-son test uygulamaları yapıldıktan sonra, istatistiksel verilerin elde edilmesi için eşleştirilmiş iki grup arasındaki farkların tespitine yönelik “t” testi (Paired-Samples) uygulanmıştır.

Deney ve kontrol gruplarının istatistiksel değerlendirmeleri için hazırlanan değerlendirme ölçekleri için, geçerlik-güvenirlilik testi uygulanmıştır. Buna göre; Araştırmanın uygulama kısmındaki değerlendirme aşamasında, 5’li likert tipi değerlendirme ölçeği hazırlanmıştır. Bu ölçekteki soruların geçerliliğini ve güvenilirliğini test etmek amacıyla Cronbach’s Alpha test istatistiği kullanılmıştır. Cronbach’s Alfa Katsayısının değerlendirilmesinde uyulan değerlendirme ölçütü;

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilirdir.

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir (Özdamar, 2002: 673).

Uygulanan test sonucunda;

Cronbach’s Alfa (α) = 0.792 Cronbach’s Alpha (α) = 0.800

Elde edilen bu sonuçlara göre bilgi toplama aracında kullanılan soruların güvenilirlik test sinamasında güvenilirliği ispatlanmıştır.

DeneySEL aşamanın ilk bölümünü oluşturan ön test için, deney ve kontrol gruplarına ait 12 öğrenciye, bir hafta önceden verilen eserler kamera önünde çaldirılarak kayıtları alınmıştır.

Araştırmanın devamında 5 uzman öğretici ile birlikte değerlendirmeleri yapılarak elde edilen veriler bir istatistik programına aktarılmıştır.

Deney ve kontrol grubu öğrencilerine son test uygulaması için bir haftalık çalışma süresi verilmiş, bu süre içinde deney gurubuna, daha önceden hazırlanan ve esere yönelik olan alıştırmalar verilerek öğrenciler çalıştırılmıştır. Verilen sürenin sonunda, her iki gruba tekrar kamera ile kayıt yapılmıştır. Son testin bitirilmesiyle beraber, 5 uzman eğitimci ile ilgili kayıtların değerlendirmeleri yapılip istatistik programına aktarılmıştır.

Bu son aşama ile birlikte istatistiksel verilere ulaşılmış ve keman eğitiminde kullanılan çağdaş Türk müziği eserlerinin seslendirilmesine yönelik olarak oluşturulan hazırlayıcı alıştırmalar etkililik yönünden incelenmiştir.

Alıştırmaların etkililik düzeyinin tespiti için ön test-son test uygulamalarıyla elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılarak, aritmetik ortalama, standart sapma ve “p” anlamlılık değerleri bir *istatistik programından yararlanılarak elde edilmiş ve yorumlanmıştır*.

3. Bulgular

Tablo 3.1

“Köçekçe” Deney Grubu Ön Test-Son Test Ortalamaları Farklılığı İçin Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

Köçekçe	Değişkenler (Kriterler)	n	\bar{X}	SS	sd	t	p<0,05
Deney Ön Test	Doğru Nota Çalabilme	6	10,00	3,333	10	-4,743	0,001*
Deney Son Test	Doğru Nota Çalabilme	6	15,00	0,000			
Deney Ön Test	Doğru Ritimle Çalabilme	6	11.50	2.415	10	-2.714	0.024*
Deney Son Test	Doğru Ritimle Çalabilme	6	14.50	3.689			
Deney Ön Test	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	13.50	3.333	10	-3.000	0.015*
Deney Son Test	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	16.00	0.000			
Deney Ön Test	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	11.00	3.944	10	-9.000	0.000*
Deney Son Test	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	15.50	2.838			
Deney Ön Test	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	6	9.50	3.689	10	-3.207	0.011*
Deney Son Test	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	6	13.50	3.375			
Deney Ön Test	Toplam Kriter Puanı	6	55.50	11.891	10	-8.093	0.000*
Deney Son Test	Toplam Kriter Puanı	6	75.00	10.541			

Tablo 3.1 incelendiğinde; deney grubu öğrencilerine, hazırlayıcı alıştırmaların çalıştırılmasıyla birlikte, öğrencilerin Köçekçe isimli eserde; “Doğru Nota Çalabilme”, “Doğru Ritimle Çalabilme”, “Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme”, “Sol eldeki Teknik Davranışları Yapabilme”, “Müzikal ifadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme” maddelerinden oluşan değerlendirme kriterlerinin tamamında “p<0,05” anlamlılık değerine göre, gelişme sağladıkları görülmektedir.

Tablo 3.2

“Köçekçe” Kontrol Grubu Ön Test-Son Test Ortalamaları Farklılığı İçin Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

Köçekçe	Değişkenler (Kriterler)	n	\bar{X}	SS	sd	t	p<0,05
Kontrol Ön Test	Doğru Nota Çalabilme	6	13.00	3,496	10	-2,449	0,037*
Kontrol Son Test	Doğru Nota Çalabilme	6	15.00	2,357			
Kontrol Ön Test	Doğru Ritimle Çalabilme	6	14.00	3.944	10	0.000	1.000
Kontrol Son Test	Doğru Ritimle Çalabilme	6	14.00	4.595			
Kontrol Ön Test	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	13.50	3.375	10	1.000	0.343
Kontrol Son Test	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	13.00	3.496			
Kontrol Ön Test	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	12.50	2.635	10	-1.000	0.343
Kontrol Son Test	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	13.50	2.414			
Kontrol Ön Test	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	6	13.00	3.496	10	-1.000	0.343
Kontrol Son Test	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	6	13.50	2.415			
Kontrol Ön Test	Toplam Kriter Puanı	6	66.00	12.428	10	-1.152	0.279
Kontrol Son Test	Toplam Kriter Puanı	6	69.00	11.738			

Tablo 3.2 incelendiğinde; kontrol grubu öğrencilerinin Köçekçe isimli eserde; “Doğru Nota Çalabilme”, kriterinde gelişme sağladıkları tespit edilmiş, “Doğru Ritimle Çalabilme”, “Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme”, “Sol eldeki Teknik Davranışları Yapabilme”, “Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme” maddelerinden oluşan değerlendirme kriterlerine göre ise, gelişme sağlayamadıkları görülmektedir.

Tablo 3.3

“Köçekçe” Kontrol ve Deney Grubu Ortalamaları Farklılığı İçin Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

Köçekçe	Değişkenler (Kriterler)	n	\bar{X}	SS	sd	t	p<0,05
Kontrol	Doğru Nota Çalabilme	12	11,50	3,66	22	4.76	0.00*
Deney	Doğru Nota Çalabilme	12	15,00	1.62			
Kontrol	Doğru Ritimle Çalabilme	12	12.25	3.432	22	-1.674	0.110
Deney	Doğru Ritimle Çalabilme	12	14.25	4.064			
Kontrol	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	12	13.50	3.663	22	-1.710	0.104
Deney	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	12	14.50	3.204			
Kontrol	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	12	11.75	3.354	22	-4.067	0.001*
Deney	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	12	14.50	2.763			
Kontrol	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	12	11.25	3.932	22	-2.932	0.009*
Deney	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	12	13.50	2.856			
Kontrol	Toplam Kriter Puanı	12	60.75	13.006	22	-4,392	0,000*
Deney	Toplam Kriter Puanı	12	72.00	11.286			

Tablo 3.3 incelendiğinde; Köçekçe isimli eserde deney ve kontrol gruplarının ortalama farkları bir arada incelendiğinde ise; “Doğru Nota Çalabilme”, ve “Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme” kriterlerinde, Deney grubu ve kontrol grubu arasında, gelişmeye yönelik olarak anlamlı bir fark olmadığı görülmüş, buna karşın, “Doğru Ritimle Çalabilme”, “Sol eldeki Teknik Davranışları Yapabilme” ve “Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme” kriterlerine göre deney grubunun daha fazla gelişme sağladığı görülmektedir.

Tablo 3.4

“Anılar” Deney Grubu Ön Test-Son Ortalamaları Farklılığı İçin Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

Anılar	Değişkenler (Kriterler)	n	\bar{X}	SS	sd	t	p<0,05
Deney Ön Test	Doğru Nota Çalabilme	6	9,50	3,689	10	-6,000	0,000*
Deney Son Test	Doğru Nota Çalabilme	6	15,50	1,581			
Deney Ön Test	Doğru Ritimle Çalabilme	6	9.50	2.582	10	-3.674	0.005*
Deney Son Test	Doğru Ritimle Çalabilme	6	15.50	0.000			
Deney Ön Test	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	12.00	2.582	10	-4.583	0.001*
Deney Son Test	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	15.50	1.581			
Deney Ön Test	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	9.50	2.838	10	-4.714	0.001*
Deney Son Test	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	15.50	2.357			
Deney Ön Test	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	6	11.50	2.415	10	-2.236	0.052
Deney Son Test	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	6	14.00	3.944			
Deney Ön Test	Toplam Kriter Puanı	6	54.50	9.265	10	-7.795	0.000*
Deney Son Test	Toplam Kriter Puanı	6	75.00	5.774			

Tablo 3.4 incelendiğinde; Anılar isimli eser için deney grubu öğrencilerine, hazırlayıcı alıştırmaların çalıştırılmasıyla birlikte, öğrencilerin; “Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme” kriterinin dışında, “Doğru Nota Çalabilme”, “Doğru Ritimle Çalabilme”, “Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme”, “Sol eldeki Teknik Davranışları Yapabilme” kriterlerinin tamamında “p<0,05” anlamlılık değerine göre, gelişme sağladıkları görülmektedir.

Tablo 3.5

“Anılar” Kontrol Grubu Ön Test-Son Test Ortalamaları Farklılığı İçin Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

Anılar	Değişkenler (Kriterler)	n	\bar{x}	SS	sd	t	p<0,05
Kontrol Ön Test	Doğru Nota Çalabilme	6	12.00	2.582	10	-1,152	0,037*
Kontrol Son Test	Doğru Nota Çalabilme	6	13.50	2.415			
Kontrol Ön Test	Doğru Ritimle Çalabilme	6	12.00	2.582	10	-1.152	0.279
Kontrol Son Test	Doğru Ritimle Çalabilme	6	13.50	2.415			
Kontrol Ön Test	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	12.00	3.496	10	-0.557	0.591
Kontrol Son Test	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	12.50	2.635			
Kontrol Ön Test	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	9.50	2.838	10	-2.236	0.052
Kontrol Son Test	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	12.00	2.582			
Kontrol Ön Test	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	6	11.00	4.595	10	-2.236	0.052
Kontrol Son Test	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	6	13.50	3.375			
Kontrol Ön Test	Toplam Kriter Puanı	6	56.00	10.220	10	-2.058	0.070
Kontrol Son Test	Toplam Kriter Puanı	6	64.00	9.944			

Tablo 3.5 incelendiğinde; kontrol grubu öğrencilerinin Anılar isimli eserde; “Doğru Nota Çalabilme”, kriterinde gelişme sağladıkları tespit edilmiş, “Doğru Ritimle Çalabilme”, “Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme”, “Sol eldeki Teknik Davranışları Yapabilme” “Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme” maddelerinden oluşan değerlendirme kriterlerine göre ise, gelişme sağlayamadıkları görülmektedir. Anlamlılık değerinin “p<0,05” olması da bu sonucu desteklemektedir.

Tablo 3.6

“Anılar” Kontrol ve Deney Grubu Ortalamaları Farklılığı İçin Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

Anılar	Değişkenler (Kriterler)	n	\bar{X}	SS	sd	t	p<0,05
Kontrol	Doğru Nota Çalabilme	12	10.75	3.354	22	-3.943	0.001*
Deney	Doğru Nota Çalabilme	12	14.50	2.236			
Kontrol	Doğru Ritimle Çalabilme	12	11.75	2.447	22	-3.559	0.002*
Deney	Doğru Ritimle Çalabilme	12	13.75	2.221			
Kontrol	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	12	12.00	2.991	22	-2.990	0.008*
Deney	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	12	14.00	2.616			
Kontrol	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	12	9.50	2.763	22	-4.660	0.000*
Deney	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	12	13.50	2.856			
Kontrol	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	12	11.25	3.582	22	-3.249	0.004*
Deney	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	12	13.75	3.582			
Kontrol	Toplam Kriter Puanı	12	55.25	9.525	22	-5.284	0.000*
Deney	Toplam Kriter Puanı	12	69.50	9.720			

Tablo 3.6 incelendiğinde; Anılar isimli eserde deney ve kontrol gruplarının ortalama farkları bir arada incelendiğinde ise; “Doğru Nota Çalabilme”, “Doğru Ritimle Çalabilme”, “Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme”, “Sol eldeki Teknik Davranışları Yapabilme” “Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme” maddelerinden oluşan değerlendirme kriterlerinin tamamında “p<0,05” anlamlılık değerine göre, deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerinden daha fazla gelişme sağladıkları görülmektedir.

Tablo 3.7

“Kemençeden Kemana” Deney Ön Test-Son Test Ortalamaları Farklılığı İçin Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

Kemençeden Kemana	Değişkenler (Kriterler)	n	\bar{x}	SS	sd	t	p<0,05
Deney Ön Test	Doğru Nota Çalabilme	6	11.00	3.162	10	-4.000	0.003*
Deney Son Test	Doğru Nota Çalabilme	6	15.00	0.000			
Deney Ön Test	Doğru Ritimle Çalabilme	6	12.50	2.635	10	-3.000	0.015*
Deney Son Test	Doğru Ritimle Çalabilme	6	15.00	0.000			
Deney Ön Test	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	9.50	3.689	10	-2.689	0.025*
Deney Son Test	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	13.00	3.496			
Deney Ön Test	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	9.50	3.689	10	-2.689	0.025*
Deney Son Test	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	13.00	3.496			
Deney Ön Test	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	6	12.50	2.635	10	-0.208	0.840
Deney Son Test	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	6	12.80	3.084			
Deney Ön Test	Toplam Kriter Puanı	6	56.00	10.750	10	-3.773	0.004*
Deney Son Test	Toplam Kriter Puanı	6	69.50	4.972			

Tablo 3.7 incelendiğinde, Kemençeden Kemana isimli eser için deney grubu öğrencilerine hazırlayıcı alıştırma çalışmalarının gerçekleştirilmesiyle birlikte, öğrencilerin; “Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme” kriterinin dışında, “Doğru Nota Çalabilme”, “Doğru Ritimle Çalabilme”, “Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme”, “Sol eldeki Teknik Davranışları Yapabilme” kriterlerinin tamamında “p<0,05” anlamlılık değerine göre, gelişme sağladıkları görülmektedir.

Tablo 3.8

“Kemençeden Kemana” Kontrol Ön Test-Son Test Ortalamaları Farklılığı İçin Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

Kemençeden Kemana	Değişkenler (Kriterler)	n	\bar{X}	SS	sd	t	p<0,05
Kontrol Ön Test	Doğru Nota Çalabilme	6	8,50	3,375			
Kontrol Son Test	Doğru Nota Çalabilme	6	12,50	2,635	10	-6,000	0,000*
Kontrol Ön Test	Doğru Ritimle Çalabilme	6	12.00	2.582			
Kontrol Son Test	Doğru Ritimle Çalabilme	6	13.00	2.582	10	-1.500	0.168
Kontrol Ön Test	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	8.50	2.415			
Kontrol Son Test	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	9.50	3.689	10	-1.000	0.343
Kontrol Ön Test	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	6.50	2.415			
Kontrol Son Test	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	6	9.50	3.689	10	-2.714	0.024*
Kontrol Ön Test	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	6	8.00	2.582			
Kontrol Son Test	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	6	10.50	2.838	10	-3.000	0.015*
Kontrol Ön Test	Toplam Kriter Puanı	6	43.50	7.091			
Kontrol Son Test	Toplam Kriter Puanı	6	55.00	11.055	10	-4.867	0.001*

Tablo 3.8 incelendiğinde; kontrol grubu öğrencilerinin Kemençeden Kemana isimli eserde; “Doğru Ritimle Çalabilme”, “Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme”, kriterinde gelişme sağlayamadıkları tespit edilmiş, “Doğru Nota Çalabilme”, “Sol eldeki Teknik Davranışları Yapabilme”, “Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme” maddelerinden oluşan değerlendirme kriterlerine göre ise, gelişme sağladıkları “p<0,05” anlamlılık değerine göre, sonuç olarak elde edilmiştir.

Tablo 3.9

“Kemençeden Kemana” Kontrol ve Deney Grubu Ortalamaları Farklılığı İçin Eşleştirilmiş Örneklem t Testi Sonuçları

Kemençeden Kemana	Değişkenler (Kriterler)	n	\bar{x}	SS	sd	t	p<0,05
Kontrol	Doğru Nota Çalabilme	12	9.75	3.432	22	-6.839	0.000*
Deney	Doğru Nota Çalabilme	12	13.75	2.221			
Kontrol	Doğru Ritimle Çalabilme	12	12.25	2.552	22	-3.199	0.005*
Deney	Doğru Ritimle Çalabilme	12	14.00	2.052			
Kontrol	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	12	9.00	3.078	22	-2.651	0.016
Deney	Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	12	11.25	3.932			
Kontrol	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	12	8.50	3.285	22	-4.951	0.000*
Deney	Sol Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme	12	11.75	3.726			
Kontrol	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	12	10.25	3.432	22	-1.646	0.116
Deney	Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme	12	11.65	3.117			
Kontrol	Toplam Kriter Puanı	12	49.75	10.939	22	-5.954	0.000*
Deney	Toplam Kriter Puanı	12	62.25	11.117			

Tablo 3.9 incelendiğinde; Kemençeden Kemana isimli eserde deney ve kontrol gruplarının ortalama farkları bir arada incelendiğinde ise; “Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme” ve “Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme” kriterlerinde anlamlı bir fark olmadığı, “Doğru Nota Çalabilme”, “Sol eldeki Teknik Davranışları Yapabilme” ve “Doğru Ritimle Çalabilme” kriterlerinde ise deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre daha başarılı oldukları görülmektedir. Anlamlılık değerinin “p<0,05” olması da bu sonucu desteklemektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

Araştırmada, Çağdaş Türk müziği eserleri ve bu eserlerdeki güçlüklerin giderilmesi için alıştırma oluşturulmuştur. Deneysel model yoluyla elde edilen sonuçlara bakıldığında; öğrencilerin eserleri çalmada güçlükler yaşadığı ve hazırlanan alıştırma yoluyla eserleri daha kolay ve daha iyi seslendirilebildikleri sonuç olarak elde edilmiştir.

Çalışmada kullanılan üç eserin, deney ve kontrol grubu farklılıkları incelendiğinde, deney ve kontrol grubu arasında “Köçekçe” isimli eserde; “Doğru Ritimle Çalabilme” ve “Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme” kriterleri haricinde, diğer kriterlerin deney grubu öğrencilerinin lehine olduğu, aynı zamanda standart sapma değerleri incelendiğinde, belirtilen bu iki kriterde, deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre daha fazla ilerleme gösterdiği tespit edilmiştir. “Anılar” isimli eserin tamamında ortalama farkların deney grubu öğrencilerinin lehine olduğu tespit edilmiştir. “Kemençeden Kemana” isimli eserde; “Sağ Eldeki Teknik Davranışları Yapabilme” ve “Müzikal İfadeyle Kabul Edilebilir Bir Tempoda Çalabilme” kriterleri haricinde, diğer kriterlerin deney grubu öğrencilerinin lehine olduğu, ayrıca standart sapma değerleri incelendiğinde belirtilen bu iki kriterde, deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre, yine daha fazla ilerleme gösterdiği tespit edilmiştir.

Bu araştırma sonuçlarından hareketle; keman öğretim elemanlarının, ders sürecinde çağdaş Türk müziği keman eserlerine daha çok yer vermesi ve bu eserleri seslendirmeleri için öğrencileri yönlendirmeleri gerekli görülmektedir. Sınırlı olan dağarcığın artırılması, daha çok sayıda ve nitelikli eserlerin bestelenmesi, bunun için de bestecilerin ve eğitimcilerin Çağdaş Türk müziği keman eserlerinin üretimine ağırlık vermesi gerekmektedir. Çağdaş anlamda oluşturulacak olan keman eserleri, kolaydan zora, bilineninden bilinmeyene ve somutta soyuta anlayışıyla; makam, usul, form ve teknik açıdan kemana en uygun biçimde, lisans düzeyleri de göz önüne alınarak bestelenmeli ve kullanılabilirlik durumları artırılmalıdır. Bestecilerin oluşturacakları Çağdaş Türk müziği eserlerinin seslendirilmelerini kolaylaştırıcı özellikte alıştırma ve etütleri, eserle birlikte hazırlamaları ve ayrıca keman öğretimi sürecinde kullanılabilecek sistemli birer ders kitabı olarak eğitim ve öğretime kazandırmaları yararlı görülmektedir. Bu sisteme göre yapılacak olan keman eğitimi ile, öğrencilerin kendi müzik kültürünü çalgısı yoluyla daha iyi tanıyıp öğrenebilecekleri, geliştirebilecekleri ve yeni nesillere en doğru şekilde aktarabilecekleri düşünülmektedir. Türkiye’deki eğitim fakülteleri müzik eğitimi anabilim dalları arasında sağlanacak olan sıkı bir iletişimle birlikte, bestelenen Çağdaş Türk müziği eserlerinin, bilinmesinin ve bu eserlere ulaşılmasının daha kolay olacağı, aynı zamanda bu yolla, keman öğretiminde kullanılacak olan çağdaş Türk müziği eser dağarcığının da hızla çoğalacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

Albuz, A. (2001). Viyola öğretiminde geleneksel Türk müziği ses sistemine ilişkin dizilerin kullanımı ve bu sistem kaynaklı çokseslilik yaklaşımları. (Yayınlanmış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.

Akpınar, M. (2005). *Keman eğitimi için makamsal ezgiler albümü*. Ankara: Türk Hava Kurumu Basımevi.

Bulut, F. (2008). Piyano eğitiminde geleneksel Türk halk müziği kaynaklı eserlerin seslendirilmesine yönelik oluşturulan bir “çoklu analiz modeli” ve bu modelin öğrenci başarısı üzerine *etkileri*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı.

Çilden, Ş. (1982). *Türk halk ezgilerini keman ile çalma ve yorumlama yöntemleri*. (Asistanlık Tezi). Ankara: Gazi Yüksek Öğretmen Okulu Müzik Bölümü.

Çilden, Ş. (2002). “Problems related to usage of Turkish folk music in violin education” [Bildiri]. Uluslararası *Avrupa’da ve Türk Cumhuriyetleri’nde Müzik Kültür ve Eğitimi Kongresi*. Ankara: Gazi Üniversitesi.

Derican, B. (2008). Viyola öğretiminde kullanılan Türk müziği dizilerine dayalı etütlerin, içerik- yöntem bakımından incelenmesi ve değerlendirilmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı.

Dikener, Ş. (2009). “Amerikalı ve Türk bestecilerin karşılaştırmalı eserleri” [Konferans Resital]. Kısa Notlar. Ankara: Gazi Konser Salonu.

Efe, M. (2007). *Geleneksel Türk sanat müziği kemani bestekârlarının eserlerindeki batı müziğine ait müzikal unsurlar ve keman eğitiminde kullanılabilirliği*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı.

Erol, M. (2007). *Nihavent ezgilerin istatistiksel metodlara dayalı olarak kemana uygunluğunun belirlenmesi*. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar Eğitimi Müzik Öğretmenliği Anabilim Dalı.

Kaptan, S. (1998). *Bilimsel araştırma ve istatistik teknikleri*. Ankara: Tekışık Web Ofset Tesisleri.

Karasar, N. (2007). *Bilimsel araştırma yöntemi*. 17. Baskı. Ankara. Nobel Yayın.

Özdamar, K. (2002). *Paket programlar ile istatistiksel veri analizi*. Eskişehir: Kaan Kitapevi.

Özen, N. (1996). Okul müzik eğitiminde çalgı eğitiminin önemi. *Mavi Nota Müzik ve Sanat Dergisi*, Sayı 18.

Özmenteş, S. (2009, 15 Mayıs). Müzik eğitiminin boyutları ve çalgı eğitimi. *Mavi Nota e-gazetesi*. Erişim Adresi: <http://www.mavi-nota.com/index.php?-link=yazi&no=1342>

Randel, D, M. (2003). *The Harvard dictionary of music*. England: The Belknap Press of Harvard University Press.

Tanrıverdi, A. (1997). “Güzel sanatlar eğitiminde müzik eğitime bakış ve müzik eğitimi içerisinde çalgı eğitiminin toplumsal boyutu”. *Filarmoni Sanat Dergisi*, 142, 21-23.

Uçan, A., Günay, E. (1980). *Çevreden evrene keman eğitimi-I*. Ankara: Dağarcık Yayınları.